

ikke i det, jeg nu berørte, men den ligger deri, at Skolemultiplicativsystemet, saaledes som det nu er indrettet som Lovning fra den ældre Tid, i høj Grad er til Besvær og istedetfor at være til Gavn ligefrem virker skadeligt. Det er allerede blevet omtalt, og det er blevet anført i Henhold til en Ytring af vor høitagtede Cultusminister, at det, at træffe Forandringer i Bestemmelserne om Skolemultiplicativ, dog ingenlunde fuldstændigt vilde tilfredsstille. Jeg skal tillade mig i den Henseende at bemærke, at Multiplicativ ingen kommer til Anvendelse paa mange fattige Familier, som ikke høre ind under Communen, og det, at gaae saa vidt, som det ærede Medlem for Bornholm (Jallesen) ønskede, at man skulde gaae, at man nemlig lod Communen erstatte fattige Familier, hvad det kostede dem at holde deres Børn til Skolen, troer jeg vilde føre til en saadan Grændse, at det i samme Dieblit, det skulde udføres i Praxis, vilde standse af sig selv. Naar vi udregne, hvilken Forskjel det gjør, om et Barn af en fattig Familie, som lever af sine Hænders Arbeide og Gjerning, gaaer i Skole eller har en Tjeneste, saa vilde vi see, at denne Forskjel er meget bethydelig. Vi behøve kun at tage med i Betragtning, hvad et saadant Barn koster at føde, naar det ingen Tjeneste har, og derimod at opstille de Fordele, Forældrene have, naar Barnet har en Tjeneste. De blive da for det Første frie for Besværet af deres Barn; de have dernæst en veen Besparelse ved, at en Anden spoder det, og de faae desuden en Klædning til det. Men dette fører saa med sig, at Barnet fra en vis Tid bliver holdt borte fra Skolen. Nu gjøres da følgende Beregning: Barnet koster at føde dagligt 7—8 β , — under den Priis spodes vel neppe noget Drengbarn paa 10—11 Aar — og hvad er Skolemultiplicativ? Den er 3 β hver anden Dag, og Forældrene kunne altsaa, naar de faae en vis Priis for Barnet, være tjent med at erlægge Multiplicativ for dets Skoleforbindelser. Men tiltrods for det Overstud, der saaledes tilflyder Forældrene, see de dog en Hindring for deres Erhverv og for en For-

bedring af deres Stilling deri, at de 3 β gaae fra dem, thi hvad enten de selv erlægge Multiplicativ, eller Huusbonden trækker den fra i Barnets Løn, bliver Resultatet det, at Familien tjener saameget mindre. Naar man derhos tager i Betragtning, at mange Forældre have 1, 2 til 3 Børn, der saaledes kunde anbringes ude, vil man finde, at denne Hindring ikke siger saaganstalt Vidt. Men hvorledes kan da denne Ulempe afhjælpes? Det er min Overbeviisning, at den kan afhjælpes, men ikke uden at der samtidig fremkalbes en Omordning af Skolegangen og Skoledagene. Naar Skoletiden for den yngre Klasse blev udvidet, og naar der blev truffet en Forandring med Hensyn til Skolegangen for den øverste Klasse, og der ved Siden af den nuværende Almueskole blev oprettet en Betalings-skole for saadanne Forældre, der vilde anvende noget Mere paa deres Børn, saa troer jeg, at det kunde lade sig gjøre at give en Deel af Sommeren fri for Skolegang og derved fjerne meget af den Uvillie, som nu har reist sig mod Skoletvangen. Iøvrigt skal jeg ærligt udtale, at jeg er meget for, at Skoletvang i den Forstand, hvori vi nu kjende den hos os, maatte kunne fjernes. Den eneste Skoletvang, som i mine Tanker har nogen Betydning, er den, som fremgaaer af en saadan Ordning af Skolevæsenet, at det er et moralsk Tryk, som bringer Forældrene til at lade deres Børn besøge Skolen; men for at opnaae dette vil det være nødvendigt at bringe Skolen i det Hele paa en anden Fod, end den i Dieblittet er. Nu i dette Dieblit og ganske vist ogsaa for en Tid, der ligger denne nær, anseer jeg det derimod for umuligt aldeles at opgive den Skoletvang, som nu lovligt bestaaer, om jeg end mener, at den maa spores ind i et ganske andet Spor. Naar man taler om, at denne Lovgivning er et Indgreb i Forældrenes Ret, saa vil jeg dog spørge: Gjør ikke Lovene det samme Indgreb i deres Ret, naar den forbyder dem at mishandle eller forsømme deres Børn legemligt, og er denne Forsømmelse i legemlig Henseende da værre end den